

Γηροδοντοπροσθετική

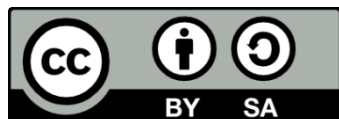
Μάθημα: Μερικές Οδοντοστοιχίες. Ηλικιωμένος ασθενής με μερική νωδότητα.

Προβληματισμοί κατά το σχεδιασμό θεραπείας

Όλγα Νάκα

Λέκτορας

Τμήμα Οδοντιατρικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οι ηλικιωμένοι ασθενείς χρήζουν ιδιαίτερης οδοντιατρικής φροντίδας

- παράγοντες που διαφοροποιούν το σχεδιασμό θεραπείας & καθορίζουν την παρέμβασή μας

Παράγοντες που διαφοροποιούν το σχεδιασμό θεραπείας & καθορίζουν την παρέμβασή μας

Οι ηλικιωμένοι ασθενείς διατηρούν περισσότερα φυσικά δόντια

Μείωση της νωδότητας & αύξηση του μέσου όρου των φυσικών δοντιών

Παράγοντες που διαφοροποιούν το σχεδιασμό θεραπείας & καθορίζουν την παρέμβασή μας

- Μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων
- με λίγα ή καθόλου δόντια

Παράγοντες που διαφοροποιούν το σχεδιασμό θεραπείας & καθορίζουν την παρέμβασή μας

- γενική υγεία
- νοητική υγεία
- κινητικά προβλήματα
- οικονομικοί περιορισμοί

Εμπόδια:
αναζήτηση & παροχή
οδοντιατρικής περίθαλψης

Παράγοντες που διαφοροποιούν το σχεδιασμό θεραπείας & καθορίζουν την παρέμβασή μας

επίδραση στην ποιότητα ζωής

πόνος

μάσηση

διατροφή

κατάθλιψη

απομόνωση

επικοινωνία

κοινωνικότητα

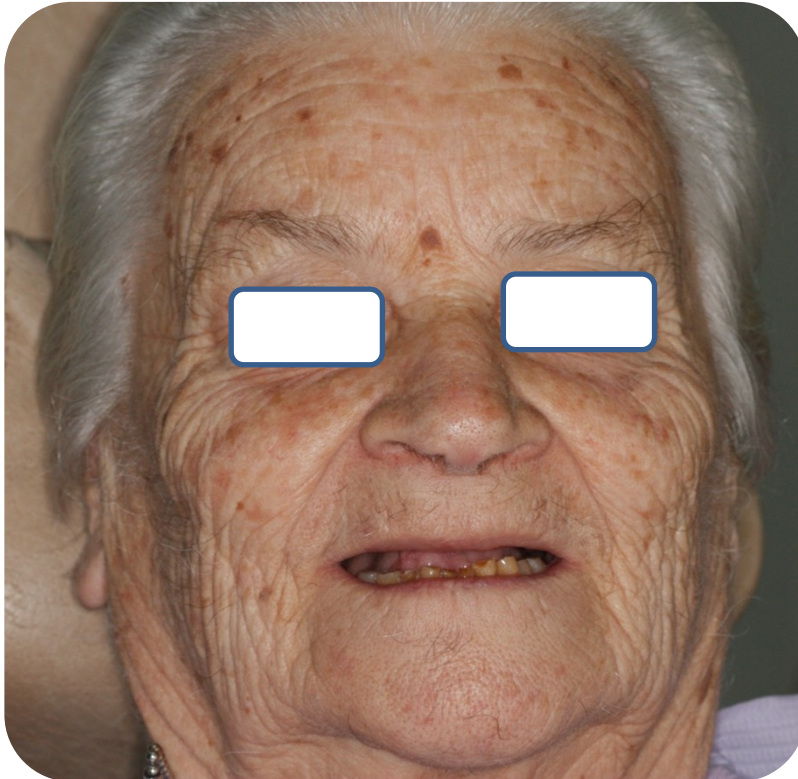
ύπνος

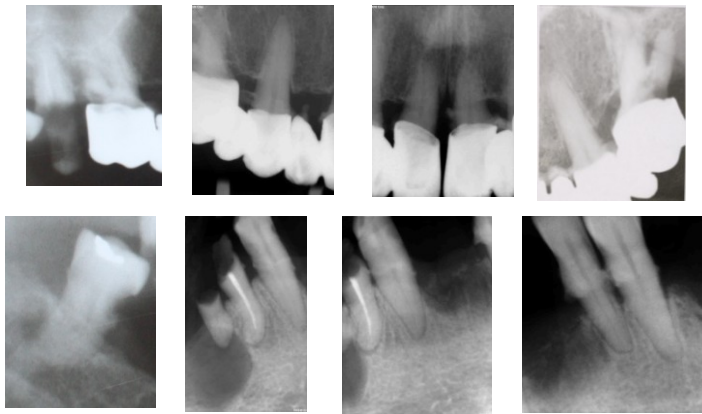
Αρχική εξέταση & Συγκέντρωση διαγνωστικών στοιχείων

- Κύριο παράπονο
- Λήψη ιατρικού-οδοντιατρικού ιστορικού
- Κλινική εξέταση

Συγκέντρωση διαγνωστικών στοιχείων

Ακτινογραφική εξέταση

Συγκέντρωση διαγνωστικών στοιχείων

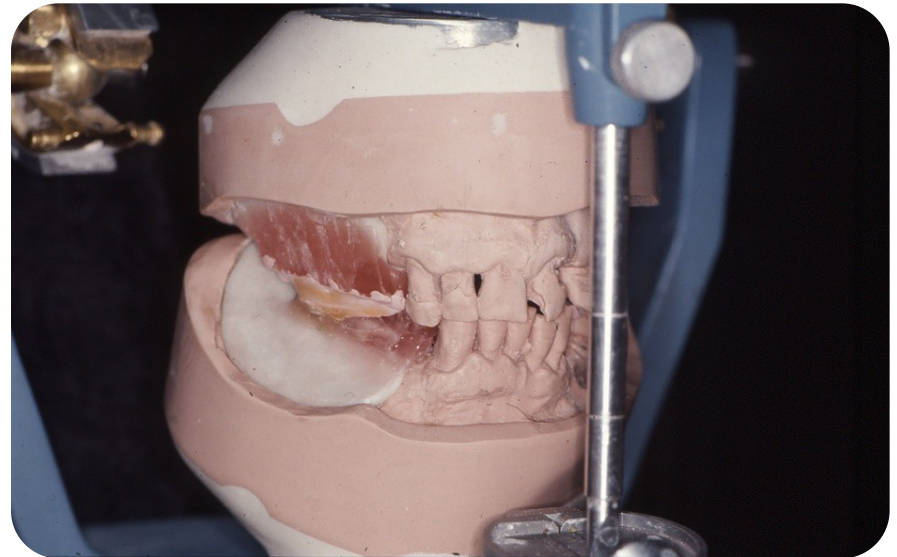
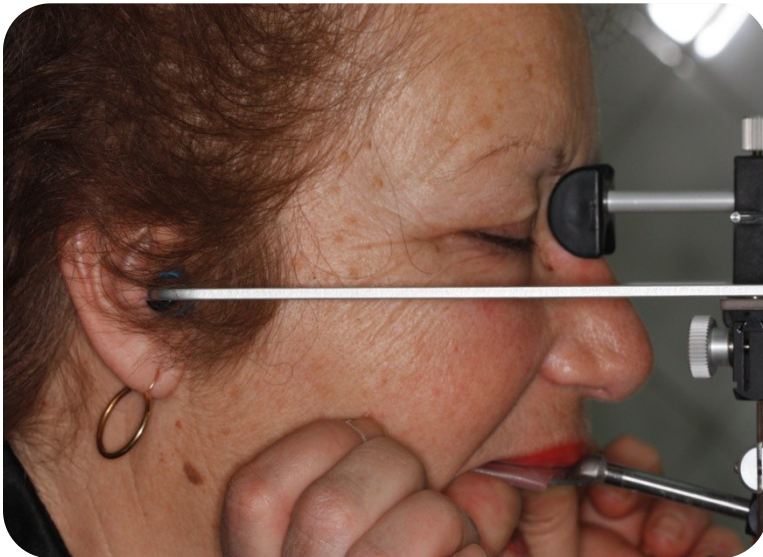
Αρχικά αποτυπώματα

Συγκέντρωση διαγνωστικών στοιχείων

Καταγραφή της σχέσης των γνάθων

Ανάρτηση διαγνωστικών εκμαγείων σε ημιπροσαρμοζόμενο αρθρωτήρα

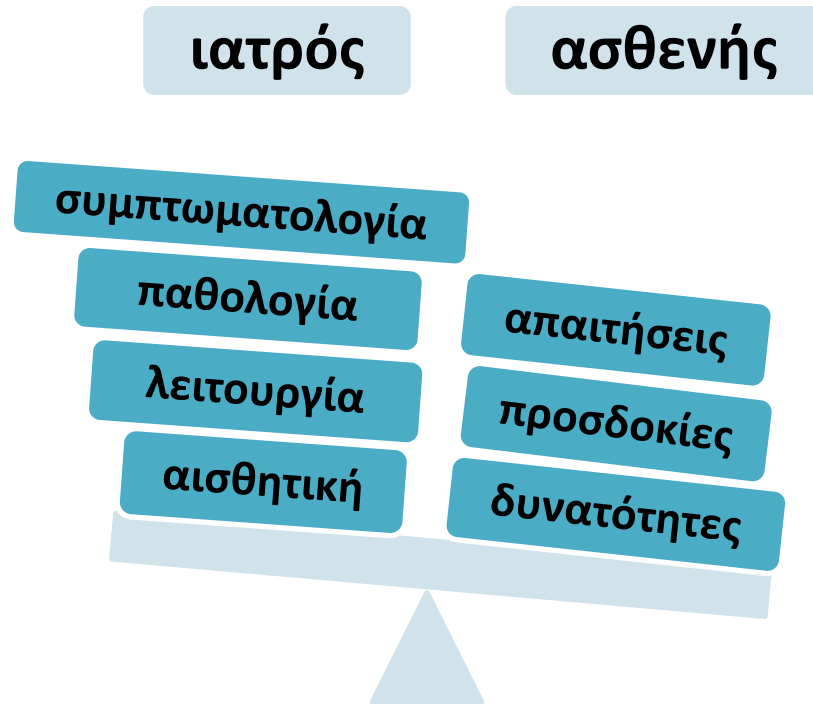

Σχεδιασμός Θεραπείας

διαφορετική οπτική

ασθενο-κεντρική προσέγγιση

Απόφαση για προσθετική αποκατάσταση στον ηλικιωμένο ασθενή

- γενική υγεία
- νοητική κατάσταση
- η υποκειμενική ανάγκη για θεραπεία
- η πραγματική ανάγκη για θεραπεία

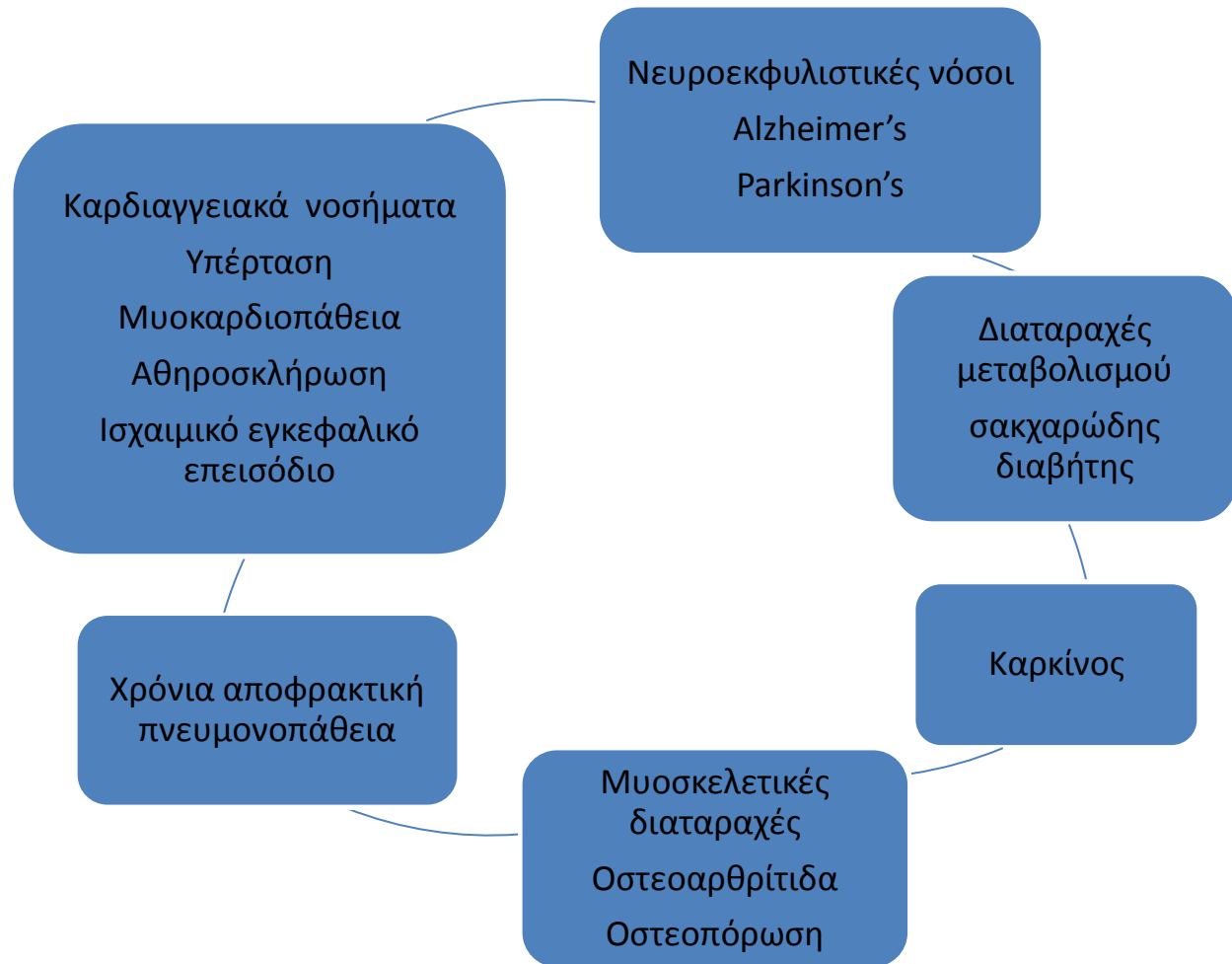
Στόχοι

- η υγεία & η διατήρηση της ακεραιότητας των υπαρχόντων δοντιών
- η υγεία των περιοδοντικών ιστών
- η υγεία των μαλακών μορίων
- αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφέρει ο ασθενής

(patient or problem-oriented approach)

Χρόνιες παθήσεις γενικής υγείας

Helgeson 2002, Porter 2004,
Scully 2007, Grover 2012, Preston 2012

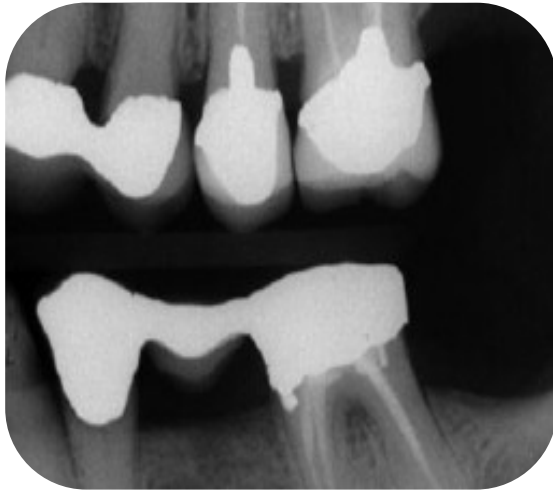
Χρόνιες παθήσεις γενικής υγείας

Χρόνιες παθήσεις γενικής υγείας

1999

- ασθενής με 3 χρόνια παθήσεις
- λήψη αντιχολινεργικών φαρμάκων
- ξηροστομία

2005

Chalmers 2006

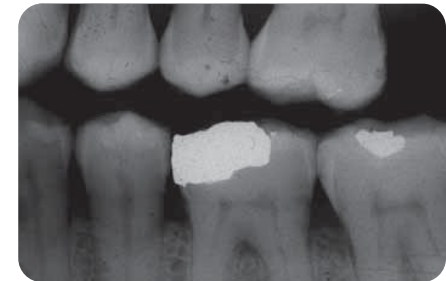

Χρόνιες παθήσεις γενικής υγείας

Γήρανση οδοντικών ιστών

- Φυσιολογική φθορά
  - αλλαγές στη μορφολογία
- Αδαμαντίνη
  - < ενυδατωμένη
  - < διαπερατή
  - > εύθραυστη
- Οδοντινο-πολφικό σύμπλεγμα
  - δευτερογενής οδοντίνη
  - σκλήρωση οδοντινοσωληναρίων
  - < όγκος πολφού
  - εκφύλιση αγγεία-νεύρα πολφού
  - ενασβεστίωση (πολφόλιθοι)
- Οστεΐνη
  - δευτερογενής οστεΐνη και οδοντική αποτριβή

Χρόνιες παθήσεις γενικής υγείας

Παθολογική αποτριβή οδοντικών ιστών

Παράγοντες κινδύνου για τη διατήρηση των δοντιών & της στοματική υγείας στα άτομα τρίτης ηλικίας

- Τερηδόνα
- Περιοδοντική νόσος
- Απορρόφηση φατνιακής ακρολοφίας
- Εκδηλώσεις από τα μαλακά μόρια

Παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση & εξέλιξη της τερηδόνας & της περιοδοντικής νόσου

Ηλικία ?!?!?!?

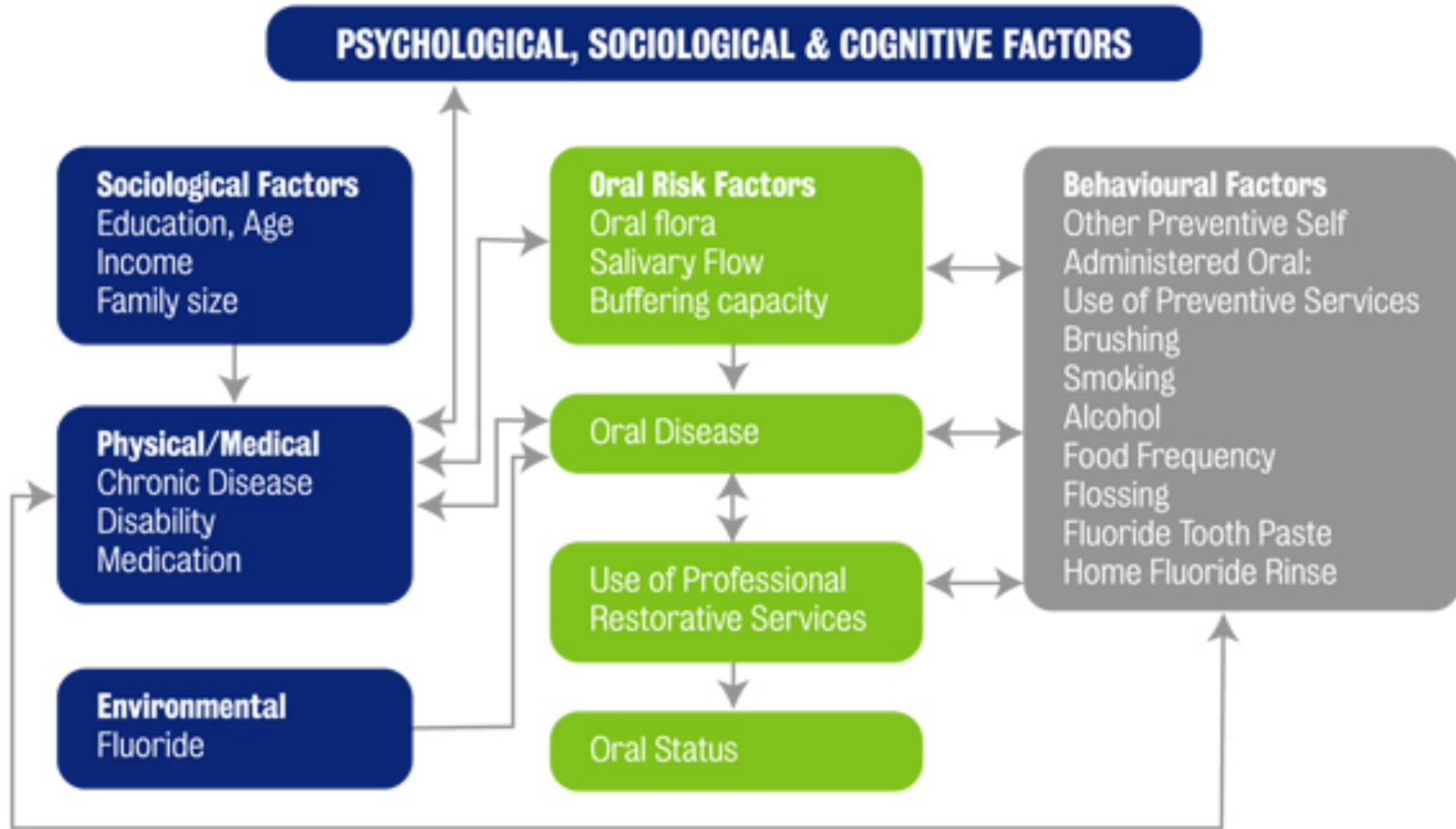
Παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση & εξέλιξη της τερηδόνας & της περιοδοντικής νόσου

- έκπτωση γενικής υγείας, φυσική αδυναμία, σωματική αναπηρία
- μειωμένη ροή σάλιου
  - αλλαγή στη δομή των σιελογόνων αδένων
  - στη σύνθεση του σάλιου
- ιατρικό ιστορικό
  - συστηματικά νοσήματα-Sjögren
  - κακοήθεια, ακτινοθεραπεία, χημειοθεραπεία
  - ανοσοκαταστολή
  - φάρμακα
- διατροφικές συνήθειες
- συνήθειες
  - αλκοόλ
  - κάπνισμα
- ύπαρξη προσθετικών αποκαταστάσεων- M.O.
- κοινωνικο-οικονομική κατάσταση ασθενούς (αναζήτηση θεραπείας)
- ενεργοποίηση ασθενούς

Παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση & εξέλιξη της τερηδόνας & της περιοδοντικής νόσου

Beck 1984

Τερηδόνα ρίζας

- υφίζηση των ούλων
- μειωμένη έκκριση σιέλου
- φτωχή στοματική υγιεινή
- αδυναμία επαρκούς στοματικής υγιεινής

διαταραχή της όρασης, κινητικών δεξιοτήτων, σωματική αναπηρία

Περιοδοντική νόσος

Μερικές Οδοντοστοιχίες
Τμήμα Οδοντιατρικής

Περιοδοντική νόσος

Δεν είναι πιο συχνή ή πιο σοβαρή στα ηλικιωμένα άτομα
δεν υπάρχουν ενδείξεις για αλλαγές στην άμυνα του ξενιστή

Burt 1994

Η απώλεια πρόσφυσης αυξάνει καθώς το άτομο μεγαλώνει
άμεση σχέση με την μακροχρόνια διατήρηση της πλάκας

Grbic et al 1991

Η απώλεια των δοντιών σε ασθενείς >60 χρόνων λόγω τερηδόνας κυριαρχεί
έμφυτη αντίσταση στην περιοδοντική νόσο σε ενήλικες που έχουν διατηρήσει τα δόντια
τα πιο πιθανά δόντια να χαθούν έχουν ήδη εξαχθεί

Agerholm 1988

Όχι περαιτέρω απώλεια με επαρκή στοματική υγιεινή & μη χειρουργική αντιμετώπιση

Lindhe & Nyman 1984

...λόγω αποκαταστάσεων

...λόγω μεταβολής αρχιτεκτονικής ούλων
έκθεση επιφάνειας ρίζας & παρουσία εμπλοκής διχασμού

... λόγω αδυναμίας επαρκούς στοματικής υγιεινής

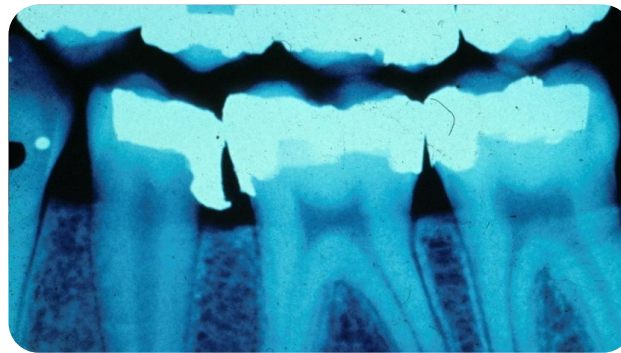
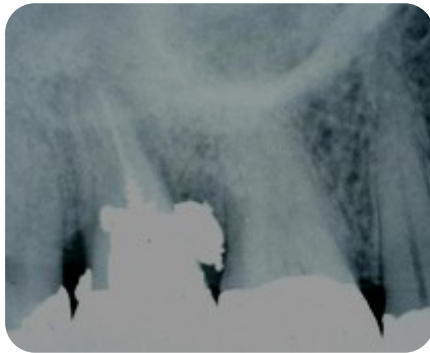

Περιοδοντική νόσος

Παράγοντες που ευνοούν την κατακράτηση μικροβιακής πλάκας

- ✓Υλικό αποκατάστασης: μεγαλύτερη συσσώρευση στην επιφάνεια της αποκατάστασης
εξαίρεση σύνθετη ρητίνη & πορσελάνη
- ✓Το φινίρισμα της επιφάνειας της αποκατάστασης
Εξαιρετικά γυαλισμένη αποκατάσταση

- ✓Ακίνητες προσθετικές αποκαταστάσεις: πρόβολοι, ελαττωματικά όρια, ενδοσχισμικά όρια, ογκώδες αξονικό περίγραμμα

Brunsvold MA & Lane JJ 1990

Περιοδοντική νόσος

Παράγοντες που ευνοούν την κατακράτηση μικροβιακής πλάκας

✓Υλικό αποκατάστασης: μεγαλύτερη συσσώρευση στην επιφάνεια της αποκατάστασης
εξαιρέση σύνθετη ρητίνη & πορσελάνη

✓Το φινίρισμα της επιφάνειας της αποκατάστασης

Εξαιρετικά γυαλισμένη αποκατάσταση

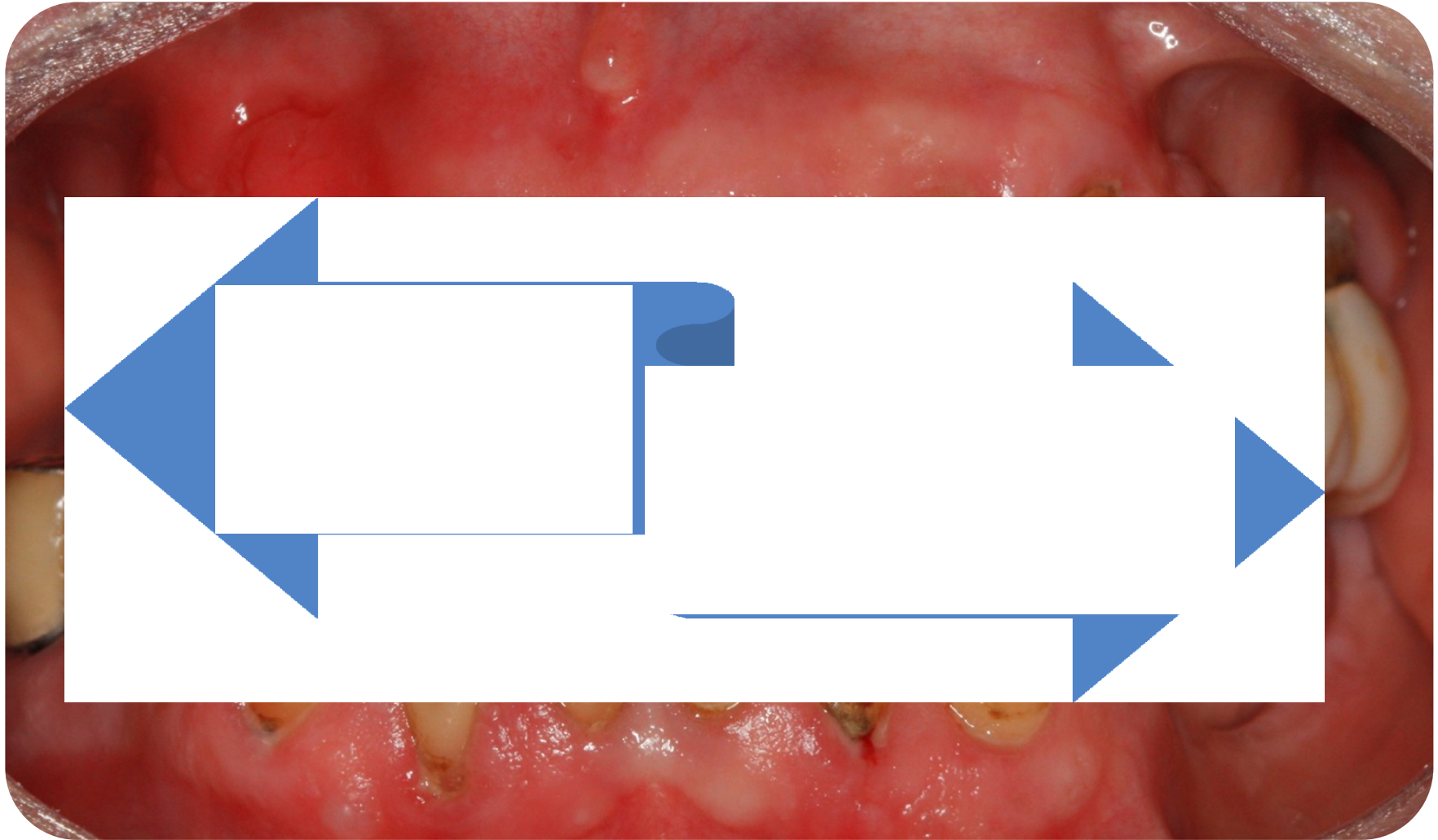
✓Ακίνητες προσθετικές αποκαταστάσεις: πρόβολοι, ελαττωματικά όρια, ενδοσχισμικά όρια,
ογκώδες αξονικό περίγραμμα

✓ Μερικές οδοντοστοιχίες

Brunsvold MA & Lane JJ 1990

Θεραπευτική προσέγγιση

Πρόληψη στους ενήλικες

Primary

- μέτρα που λαμβάνονται για να εμποδιστεί η εμφάνιση της νόσου

Secondary

- η έγκαιρη διάγνωση της νόσου
- παρέμβαση για την πρόληψη της εξέλιξής της

Tertiary

- ο περιορισμός των συνεπειών της ασθένειας στη λειτουργία του ασθενούς
- πρόληψη της υποτροπής

Πρόληψη τερηδόνας

ασθενής με	οδοντόκρεμα	προϊόν για επαναμεταλλικοποίηση	χλωρεξιδίνη 0.12%	φθοριούχο βερνίκι (22,600ppm)
χαμηλό τερηδονικό κίνδυνο & οδοντική υπερευαισθησία	1,100 ppm 2 φορές/ημέρα	αρκετές φορές/ημέρα	δε χρειάζεται	1-2 φορές/χρόνο
χαμηλό τερηδονικό κίνδυνο & περιοδοντική νόσο	1,100 ppm 2 φορές/ημέρα	δε χρειάζεται	1 φορά/ημέρα για 1 μήνα & επανεξέταση	1-2 φορές/χρόνο
υψηλό τερηδονικό κίνδυνο & υποσιαλία	5,000 ppm 2 φορές/ημέρα	αρκετές φορές/ημέρα	1 φορά/ημέρα για 1 μήνα & επανεξέταση	αρκετές φορές/χρόνο (ανά 3 μήνες)

Baysan 2001, Weintraub 2003, Axelsson 2004, Chalmers 2006

Πρόληψη τερηδόνας

Μείωση
παθογενετικού
δυναμικού
οδοντικής
πλάκας

Αύξηση
αντοχής των
οδοντικών
ιστών στην
τερηδονική
επιδρομή

Αύξηση
προστατευτικών
μηχανισμών &
ιδιοτήτων
σάλιου

Walsh 2004

Πρόληψη κακοήθειας στη στοματική κοιλότητα

Primary prevention: εξάλειψη συνηθειών που αυξάνουν τον κίνδυνο εμφάνισης
καπνός, η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ & ναρκωτικά
ενθάρρυνση για εξασφάλιση διατροφικών συνηθειών
επαρκή πρόσληψη φρέσκων φρούτων & λαχανικών

αλλαγές στον τρόπο ζωής

Secondary prevention: ανίχνευση της νόσου σε πρώιμο στάδιο της ανάπτυξής της
η παρέμβαση μπορεί να οδηγήσει σε θεραπεία ή
να μειώσει τη νοσηρότητα & τη θνησιμότητα

έλεγχος & έγκαιρη ανίχνευση

Tertiary prevention: μείωση της νοσηρότητας από τη χειρουργική επέμβαση
αντικατάσταση των ελλειπόντων ιστών με προσθέσεις

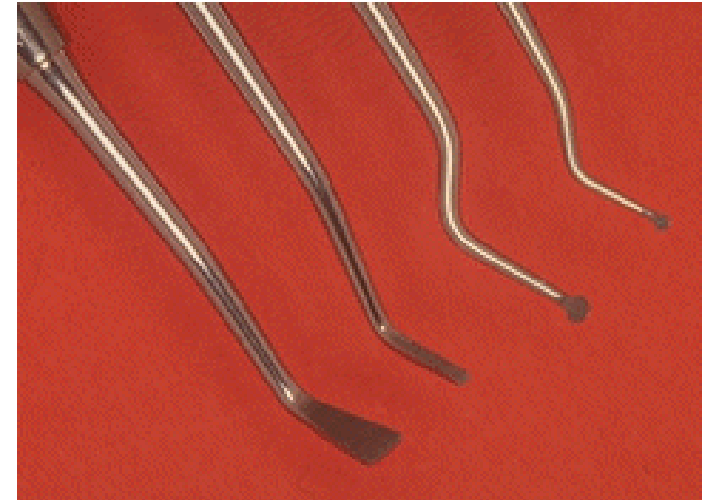
περαιτέρω έλεγχος

Θεραπεία Τερηδόνας

Atraumatic Restorative Treatment

- ✓ελάχιστη παρέμβαση
- ✓αφαίρεση προσβεβλημένης οδοντικής ουσίας

- ✓εργαλεία χειρός
- ✓ελάχιστη παρέμβαση
- ✓αφαίρεση προσβεβλημένης οδοντικής ουσίας

υαλοϊονομερής κονία

ρητινώδης τροποποιημένη υαλοϊονομερής κονία (resin-modified glass ionomers)

Θεραπεία Τερηδόνας

Έμφραξη αμαλγάματος

- ✓ λιγότερο ευαίσθητη στην υγρασία
- ✓ θυσία οδοντικής ουσίας

Θεραπεία Τερηδόνας

Εμφράξεις σύνθετης ρητίνης

- ✓ δεξιότητα
- ✓ απομόνωση

Θεραπεία Τερηδόνας

Glass Ionomer- Composite “sandwich” technique

Lasocinski S

Θεραπεία Τερηδόνας Ρίζας

- ✓ πρόσβαση
- ✓ απομόνωση

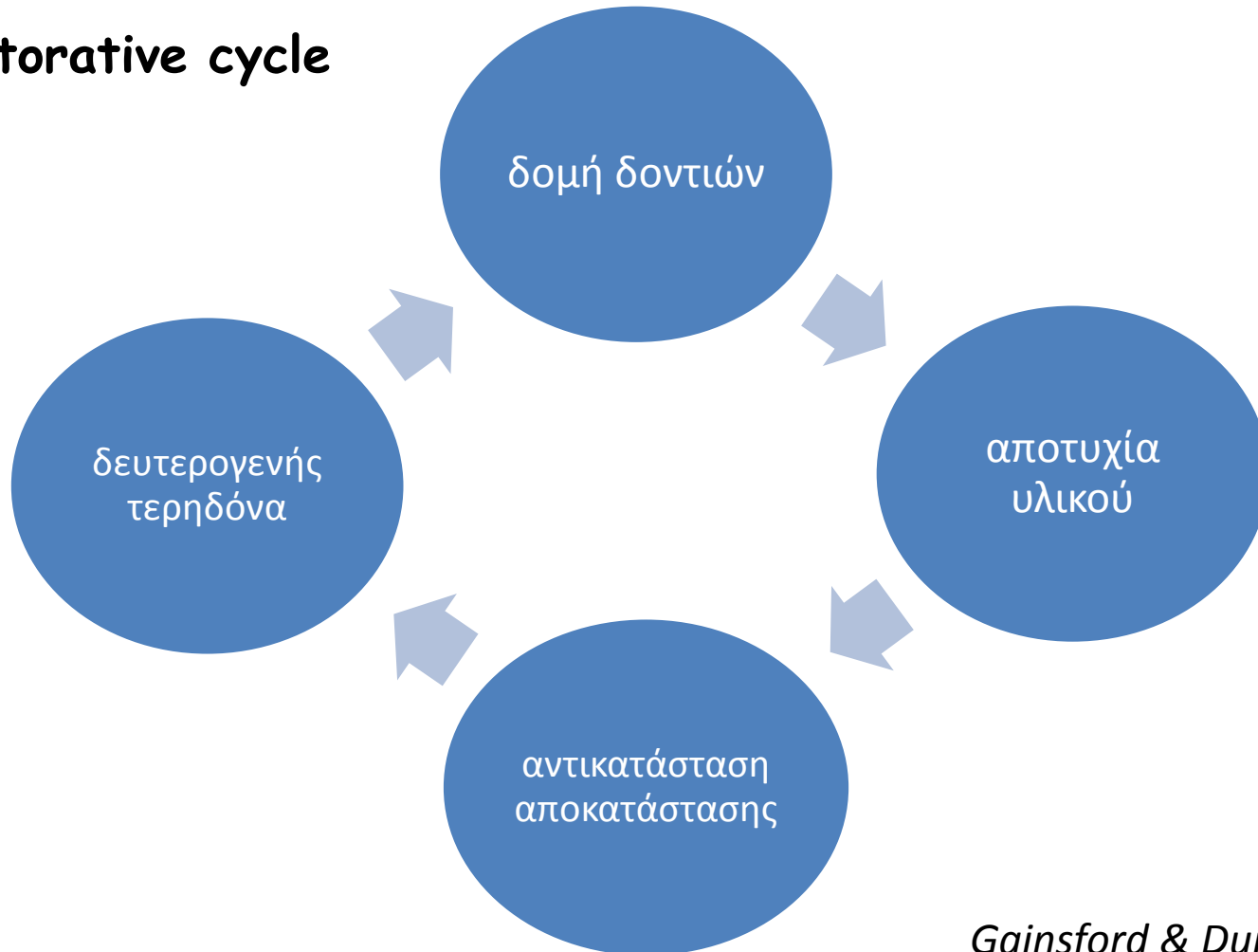

Σύνθετη ρητίνη
Πολυόξινη τροποποιημένη σύνθετη ρητίνη COMPOMER

The Restorative cycle

Gainsford & Dunne 1993

Τίτλος?

~~πόνος~~

~~τερηδόνα~~

~~περιοδοντίτιδα~~

~~βλάβες μαλακούς ιστούς~~

ενεργοποίηση ασθενούς

Θεραπευτικές επιλογές

παρακολούθηση

Παρουσίαση αποτελεσμάτων

- ✓ ικανοποιητική μασητική ικανότητα με > 20 δόντια καλά κατανεμημένα δόντια
- ✓ ικανοποιητική μασητική ικανότητα με ≥ 6 συγκλεισιακές μονάδες σε φυσικά δόντια
- ✓ Μ.Ο. συμβάλλει ελάχιστα στη μασητική λειτουργία συγκρινόμενη με το φυσικό φραγμό εκτός εάν ο ασθενής ≤ 3 οπίσθιες συγκλεισιακές μονάδες & αισθητικά προβλήματα

1 συγκλεισιακή μονάδα: 1 ζευγάρι προγομφίων σε σύγκλειση/ 1 ζευγάρι γομφίων είναι 2 μονάδες

O. Naka, A. Anastassiadou, A. Pissiotis.

Association between functional tooth units and chewing ability in older adults: a systematic review.

Gerodontology 2012 (Epub ahead of print)

Θεραπευτικές επιλογές

ελάχιστη παρέμβαση

- ✓ καλής ποιότητας αδαμαντίνη
- ✓ έλεγχος υγρασίας

Θεραπευτικές επιλογές

ακίνητη κατασκευή

Θεραπευτικές επιλογές

μερική οδοντοστοιχία σε φυσικά δόντια

Θεραπευτικές επιλογές

μερική οδοντοστοιχία σε συνδυασμό με ακίνητη κατασκευή

Μερική Οδοντοστοιχία

- ✓ σωστή σχεδίαση
- ✓ απλή σχεδίαση

αρχές της εμβιομηχανικής & της υγιεινής

συμβάλλει στη λειτουργία & διατήρηση

των δοντιών & περιοδοντικών ιστών

& τις **λειτουργικές απαιτήσεις** του στόματος του ασθενούς

Στήριξη
Συγκράτηση
Αντιστήριξη
Οριζόντια σταθερότητα

Προσθετική αποκατάσταση

επιεμφυτευματική αποκατάσταση

Διατήρηση θεραπευτικού αποτελέσματος

- ✓ συνεχής επανέλεγχος
- ✓ τροποποίηση μέτρων πρόληψης
- ✓ επανεκπαίδευση ασθενούς/φροντιστών
- ✓ δύσκολη η εκπαίδευση

Κύριος στόχος

μείωση της ανικανότητας ή των περιορισμών κατά τη λειτουργία

ικανότητα του ασθενούς να διατηρήσει το αποτέλεσμα της θεραπείας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

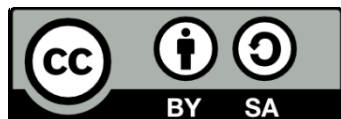

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δημητράκη Διονυσία

Θεσσαλονίκη, 09/2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ